

Uzņēmējdarbības vide

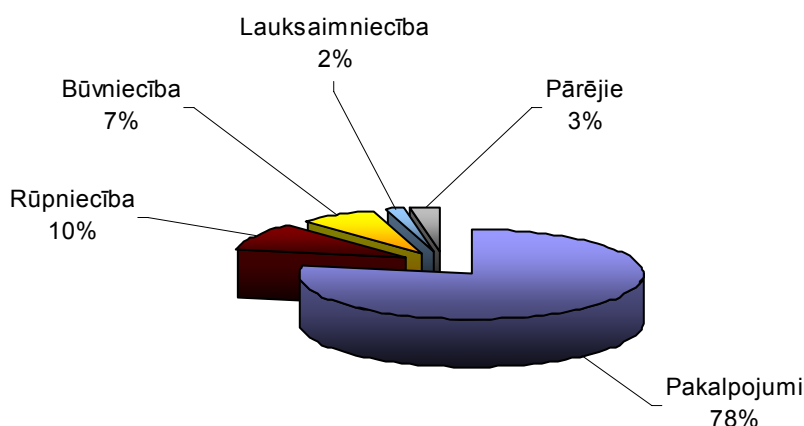
Darbaspēks un nodarbinātība

2010. gada kopējais nodarbināto skaits Kanādā sasniedza 17,04 milj., kas veido 61,6% nodarbinātības līmeni, savukārt valstī reģistrēto bezdarbnieku skaits sasniedza 1,48 milj.. Bezdarba līmenis 2010.gadā sasniedza 8%, kas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir samazinājies par 0,3 procentpunktiem. No 1976. gadam -2010.gadam augstākais bezdarba līmenis bija 1983.gadā 12% un 1993.gadā 11,4%. Savukārt 2007.gadā bezdarba līmenis Kanādā bija zemākais 30 gadu laikā - 6%. 2010.gadā bezdarba līmenis vīriešiem bija 8,7% un sievietēm - 7,2%.

Bezdarba līmenis dažādās Kanādas provincēs ir atšķirīgs – vismazākais tas ir Saskačevanā (5.2%) un Manitobā (5.4%), bet lielākais bezdarbs Kanādā ir Ņūfaundlendā un Labradorā (14.4%) un Prinča Edvarda salā (11.2%).

2010. gada vidējā darba alga nedēļā bija 838 CAD. Lielāko algu 2010. gadā saņēma kalnrūpniecībā strādājošie, vidēji 34,06 CAD stundā.

Nodarbinātība nozaru dalījumā 2010. gadā

Avots: Kanādas statistikas pārvalde

Uzņēmējdarbības veidi

Kanādā liela nozīme ir tam, kurā provincē vai teritorijā tiek reģistrēts uzņēmums, jo tajās ir atšķirīga uzņēmumu reģistrēšanas procedūra un likumdošana.

Galvenie uzņēmējdarbības veidi ir:

- **individuālais uzņēmums** (*Sole Proprietorship*)
- **akciju sabiedrība** (*Corporation, Private Corporation, Public Corporation, Federal Corporations*)
- **partnersabiedrība** (*Partnership*)
  - Līgumsabiedrība ar pilnu atbildību (*General Partnership*)
  - Līgumsabiedrība ar ierobežotu atbildību (*Limited Partnership*)
- **kooperatīvi** (*Co-operatives*)

Individuālais uzņēmums (*Sole Proprietorship*)

Individuālais uzņēmums ir vienkāršākais uzņēmējdarbības veids Kanādā, kur uzņēmuma īpašnieks un vadītājs ir viena un tā pati persona, kas arīdzan veic saimniecisko darbību. Par visām uzņēmuma saistībām un riskiem atbild uzņēmuma īpašnieks ar visu savu īpašumu un mantu. Netiek maksāts uzņēmuma ienākuma nodoklis, nodokļus maksā saskaņā ar iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) progresīvajām likmēm.

Akciju sabiedrība (*Corporation*)

Šis ir populārākais uzņēmējdarbības veids Kanādā. Akciju sabiedrība ir juridiska persona. Akciju sabiedrības priekšrocības ir neierobežots uzņēmuma dzīves laiks, ierobežota atbildība, nodokļu atvieglojumi, salīdzinoši viegla kapitāla piesaiste u.c.

Akciju sabiedrības nosaukumā var būt jebkurš no šiem apzīmējumiem - „Limited”, „Ltd.”, „Incorporated”, „Inc.”, „Corporation” vai „Corp.”.

Partnersabiedrība (*Partnership*)

Partnersabiedrību raksturo vienošanās starp divām vai vairāk personām par uzņēmumu un resursu apvienošanu. Lai nerastos domstarpības veicot uzņēmējdarbību, ar advokāta starpniecību tiek noslēgta vienošanās, kura noteikta arī peļņas sadales principi. Šī uzņēmējdarbības veida priekšrocības ir salīdzinoši vieglā uzņēmuma dibināšana un dokumentu noformēšana, zemas izmaksas, nodokļu priekšrocības u.c. Bet trūkumi – neierobežota atbildība, grūtības palielināt kapitālu, piemērota partnera atrašana un konflikti, kādi iespējami starp partneriem u.c.

Līgumsabiedrība ar pilnu atbildību (General Partnership)

Sabiedrība ar pilnu atbildību ir "...divu vai vairāku personu apvienība, kuras mērķis ir rīkoties kā līdzīpašniekiem peļņas gūšanas nolūkā..." Līgumsabiedrība ir sabiedrības aktīvu īpašnieks. Visi partneri ir atbildīgi par līgumsabiedrības saistībām ar visu savu mantu.

Līgumsabiedrība ar ierobežotu atbildību (Limited Partnership)

Vismaz vienam no līgumsabiedrības ar ierobežotu atbildību partneriem ir ierobežota atbildība un vismaz vienam partnerim neierobežota atbildība attiecībā uz uzņēmuma saistībām. Partneris ar ierobežotu atbildību atbild par līgumsabiedrības saistībām tikai sava ieguldījuma apmērā.

Kooperatīvi (Co-operatives)

Kooperatīvs ir uzņēmums vai firma, kas pieder tādu dalībnieku grupai, kuras mērķis ir apmierināt kopējās vajadzības (nodrošināšana ar produktiem vai pakalpojumiem, savu produktu vai pakalpojumu pārdošana utml). Kooperatīva sākumkapitālu veido akcijas, kuras iegādājušās kooperatīva dalībnieki. Kooperatīva darbība ir demokrātiska, kas nozīmē, ka katram dalībniekam ir viena balss. Dalībnieka atbildību ierobežo ieguldījums uzņēmuma pamatkapitālā.

Informācijas avots - www.canadabusiness.ca

Nodokļu sistēma

Kanādas ieņēmumu aģentūra (Canada Revenue Agency) ir federālās valdības departaments, kas atbild par nodokļu likumdošanu Kanādā un tās provincēs un teritorijās.

Kanādas svarīgākie nodokļi:

- Iedzīvotāju ienākumu nodoklis / *Income tax*
- Darbinieku apdrošināšanas iemaksas / (EI) *Employment insurance premiums*
- Iemaksas Kanādas pensiju plānā / (CPP) *Canada Pension Plan contribution*
- Provincas tirdzniecības nodoklis / (PST) *Provincial sales taxes*
- Preču un pakalpojumu nodoklis / (GHT/HST) *The goods and services tax*

Iedzīvotāju ienākumu nodoklis

2011. gadā Federālā iedzīvotāju ienākumu nodokļa likme ir no 15-29%:

Likme	Ienākumi
15%	< 41 544 CAD
22%	41 544 CAD – 83 088 CAD
26%	83 088 CAD – 128 800 CAD
29%	> 128 800 CAD

Uzņēmumu ienākumu nodoklis

2011. gadā federālā uzņēmumu ienākumu nodokļa likme ir 16,5% no apliekamās uzņēmuma peļņas. 2012. gadā UIN likme tiks samazināta līdz 15%. Provincēm un teritorijām ir noteikta sava zemākā un augstākā UIN nodokļa likme. Zemākā nodokļu likme ir no 0-5% un augstākā nodokļu likme ir no 10%-16%. No 2008. gada 1. janvāra atcelts federālais papildnodoklis.

Sociālās iemaksas

Iemaksas Kanādas pensiju plānā.

Kanādas pensiju plāns ir apdrošināšanas programma, ko izstrādāja, lai nodrošinātu pensionārus ar ienākumiem. Jebkurai personai, kura strādā Kanādā vai ir pašnodarbinātais vecumā no 18 līdz 70 gadiem, jāveic iemaksas pensiju plānā. Sākot ar 2011.gadu, ja personas ienākumi ir mazāki par 3500 CAD vai lielāki par 48 300 CAD, iemaksas nav jāveic. Iemaksu līmenis ir 4,95% no bruto darba algas nodarbinātajai personai un 9,9% pašnodarbinātajiem.

Darbinieka apdrošināšanas iemaksas

Gads	Maksimālā apdrošināšanas iemaksa	Likme (%)		Maksimālā darba ņēmēja apdrošināšanas gada iemaksa		Maksimālā darba devēja apdrošināšanas gada iemaksa	
		federālā	Kvebekas	federālā	Kvebekas	federālā	Kvebekas
2011	44 200 CAD	1,78	1,41	786,76 CAD	623,22 CAD	1 101,46 CAD	872,51 CAD

Apdrošināšanas iemaksas jāpārtrauc veikt, ja darba ņēmēja apdrošināšanas iemaksas līdz 2011. gadam sasniedz 44 200 CAD vai apdrošināšanas gada iemaksas sasniedz 786,76 CAD vai 623,22 (Kvebekā).

Provinces tirdzniecības nodoklis, Preču un pakalpojumu nodoklis

Federālais preču un pakalpojumu nodoklis jeb Provinces tirdzniecības nodoklis tiek piemērots dažādām precēm un pakalpojumiem. Preču un pakalpojumu nodokļa likme ir 5%.

Provinces tirdzniecības nodokļa likmes ir no 5% līdz 13%. Likmēs, kuras pārsniedz 5% tiek iekļauts federālais preču un pakalpojumu nodoklis, piemēram, ja likme ir 12%, tad 5% ir federālā nodokļu daļa, bet 7% provinces nodokļu daļa.

Informācijas avots – Kanādas leņēmumu aģentūra www.cra.gc.ca; www.taxtips.ca